

„Gość niepełnosprawny w Muzeum” – raport z badań

WSTĘP

Badania zostały przeprowadzone za pośrednictwem poczty elektronicznej w okresie od listopada 2008 do stycznia 2009 roku. Ich celem było określenie stanu dostosowania muzeów do potrzeb osób niepełnosprawnych, podejmowanych działań adresowanych do tej grupy odbiorców, jak i wykazania planów jej dotyczących, które mają być realizowane przez instytucje w najbliższej przyszłości. Badania pomóc miały także w opracowaniu programów szkoleń dla pracowników muzeów.

Na ankietę odpowiedziało 40 instytucji spośród 740 muzeów, placówek i oddziałów, do których została wysłana. Zagadnienia zostały ujęte w 4 części. W pierwszej znajdują się pytania dotyczące usprawnień dla osób niesłyszących, w drugiej kwestie odnoszące się do osób niewidomych i słabowidzących, w trzeciej do osób z dysfunkcją aparatu ruchowego, zaś w czwartej do osób z niepełnosprawnością umysłową. Niewielka ilość zwrotów każe się zastanowić, czy świadczy to o braku zainteresowania badaniami, czy też sposób przeprowadzania powinien być inny (ankieta pocztowa, telefoniczna, przeprowadzana osobiście przez ankietera).

W celu analizy został dokonany podział muzeów ze względu na organizatorów, zgodnie z Ustawą o muzeach¹. W oparciu o to kryterium spośród respondentów, którzy odpowiedzieli na naszą ankietę, wyszczególnione zostały 4 grupy. Pierwsza z nich to muzea, których organizatorem jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – w tym przedziale znalazło się 6 placówek. Drugą grupę stanowią muzea, których organizatorami są samorządy poszczególnych województw – jest ich 17. Trzecia grupa to instytucje prowadzone przez samorządy lokalne: powiaty, miasta i gminy – należy do niej 14 muzeów, które wzięły udział w badaniach. W ostatnim przedziale zawierają się muzea prowadzone przez inne podmioty; są to trzy instytucje: Muzeum Przyrodnicze Tatrzańskiego Parku Narodowego, Muzeum Pienińskiego Parku Narodowego i Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie organizowane przez Polskie Towarzystwo Chemiczne. Umownie w analizie pierwszą grupę nazywać się będzie ministerialnymi, drugą wojewódzkimi, zaś trzecią samorządowymi. Sytuację ilustruje wykres 1.

¹ Ustawa z dnia 21 listopada 1996r. o muzeach, art. 5.1.

Wykres 1

1. OSOBY NIESŁYSZĄCE

a) Przeszkolenie obsługi w porozumiewaniu się z osobami z dysfunkcją słuchu (język migowy, migany, fonogesty)

Przeszkolenie pracowników w umiejętności porozumiewania się z osobami głuchoniemymi zadeklarowały 4 instytucje. Pozostałe 36 nie podjęło się dotychczas takiego przeszkolenia. Stanowi to 90% respondentów i jest ich odpowiednio 9 razy więcej od instytucji z personelem posługującym się językiem miganym. Ze względu na organizatorów, spośród muzeów samorządowych 2 deklarują przeszkolenie pracowników, spośród wojewódzkich i ministerialnych odpowiednio po jednym, zaś w czwartej kategorii żadne. Sytuację obrazuje wykres 2:

b) Wydawnictwa (ulotki, foldery, katalogi) są pisane w języku zrozumiałym dla osób z dysfunkcją słuchu

Zagadnienie to pojawiło się w związku z faktem, iż teksty dla osób z dysfunkcją aparatu słuchu powinny być redagowane w sposób specyficzny. 10 respondentów zadeklarowało dostosowanie ich publikacji do tego wymogu, stanowi to ¼ odpowiedzi. Pozostała część – 30 odpowiedzi, nie potwierdziła spełniania przez ich teksty tego kryterium (sytuację obrazuje wykres 3). W poszczególnych kategoriach dane są następujące: 3 instytucje samorządowe stwierdziło takie redagowanie tekstów, spośród muzeów wojewódzkich 4, poza tym dwie placówki ministerialne i jedna z kategorii „pozostałe”.

Wykres 2

Wykres 3

c) strona internetowa w wersji dla niesłyszących

Posiadanie przez muzea własnej witryny internetowej jest już standardem, stanowi ona nie tylko źródło informacji o aktualnej ofercie, ale również jest wizytówką i formą promocji, stąd w badaniach poruszony został problem przystosowania stron www do odbioru przez osoby z dysfunkcjami słuchu. Podobnie jak w kwestii podejmowanej w poprzednim punkcie, tekst zawarty na witrynach internetowych powinien być zredagowany w sposób zrozumiały dla osób głuchoniemych. Dodatkowo może występować nagranie z osobą tłumaczącą z języka mówionego na migany. Instytucji deklarujących dostosowanie stron www dla potrzeb osób niesłyszących jest 9 i stanowi to ponad 20% wszystkich, które udzieliły nam odpowiedzi. Pozostałe 31 instytucji nie stwierdziło posiadania takich stron internetowych (wykres 4).

Posiadanie strony w wersji dla niesłyszących stwierdzają 2 muzea ministerialne, po 3 muzea wojewódzkie i samorządowe oraz jedno z kategorii „pozostałe”.

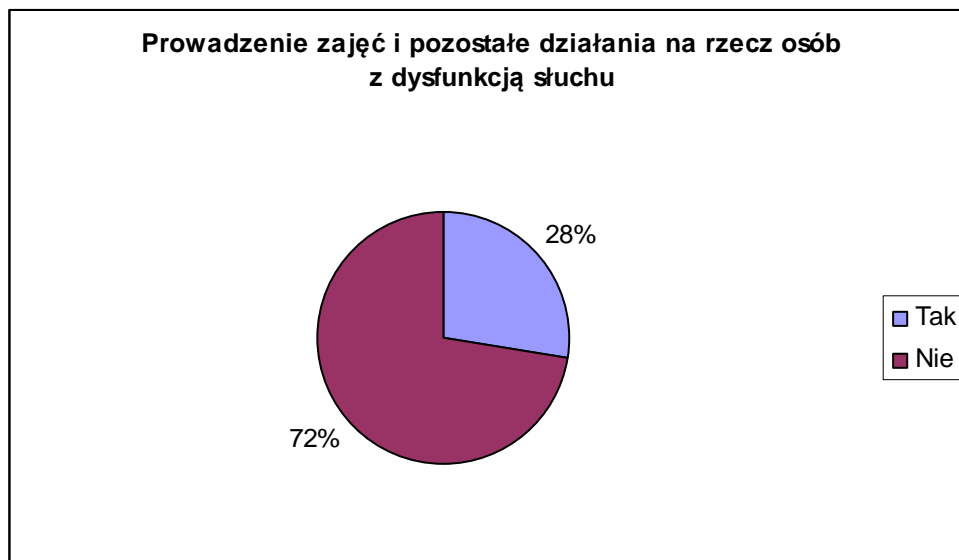

Wykres 4

d) Czy poza oprowadzaniem po ekspozycji/ach są realizowane są zajęcia/przedsięwzięcia dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją słuchu? Jeśli tak, to proszę podać, jakie

Na pytanie to twierdząco odpowiedziało 11 spośród wszystkich muzeów, od których dostaliśmy wypełnione kwestionariusze. Stanowi to ponad ¼ wszystkich odpowiedzi. Pozostałe 29 instytucji nie potwierdziło faktu prowadzenia takich zajęć (wykres 5). Najwięcej muzeów deklarujących organizowanie zadań dla osób z dysfunkcją słuchu należy do grupy ministerialnych i jest ich 5. Spośród instytucji wojewódzkich 4 prowadzi takie zajęcia, spośród samorządowych 2, oraz jedno muzeum z kategorii „pozostałe”.

Druga część pytania dotyczyła tematu oraz charakteru prowadzonych zajęć. I tak, Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy prowadzi zajęcia „Terapia sztuką”. Muzeum Regionalne w Stalowej Woli m.in. zorganizowało w 2008 roku Festiwal N, w którym wzięli udział artyści z różnymi dysfunkcjami, nie tylko niesłyszący. Muzeum Etnograficzne w Toruniu organizuje co roku Przegląd tańców i piosenek ludowych, w których uczestniczą dzieci z przedszkola integracyjnego, oraz zajęcia na wystawach. W przypadku Muzeum Auschwitz Birkenau pojawiła się koncepcja wykorzystania słuchawek udostępnianych zwiedzającym w celu poprawienia jakości odbioru dla osób niedosłyszących przez podkręcanie głośności. Muzeum Przyrodnicze Tatrzańskiego Parku Narodowego prowadzi „zajęcia terenowe z wykorzystaniem pacynek – małe formy teatralne”.

Wykres 5

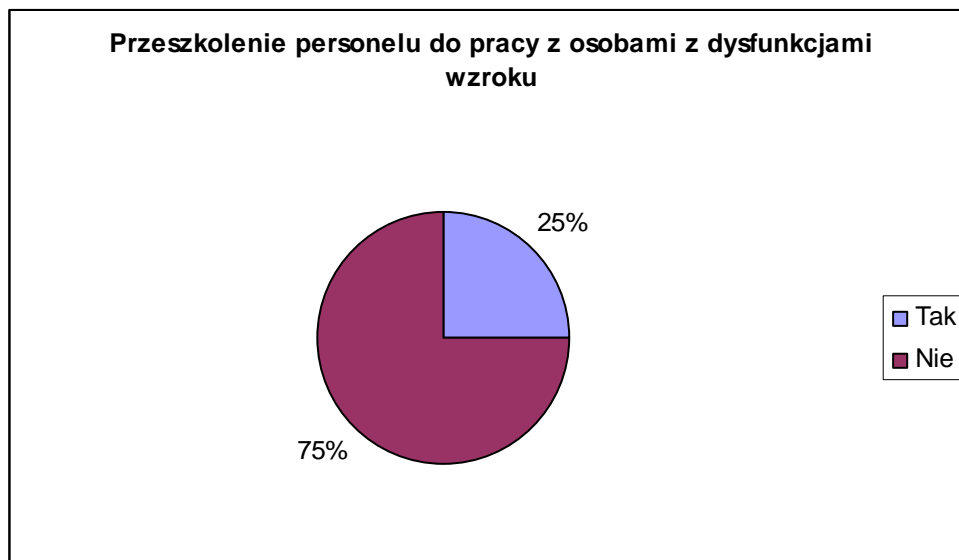
2. OSOBY NIEWIDOME/SŁABOWIDZĄCE

a) przeszkolenie obsługi w oprowadzaniu osób niewidomych/słabowidzących

Przygotowanie swoich pracowników do oprowadzania osób z dysfunkcjami wzroku deklaruje 10 spośród muzeów, które odesłały nam wypełnione kwestionariusze, czyli 25%. Pozostałe 30 instytucji nie wprowadziło takiego przeszkolenia (wykres 6). W przełożeniu na organizatorów, 5 muzeów wojewódzkich stwierdza, że posiada pracowników przeszkolonych do pracy z osobami niewidomymi, bądź słabowidzącymi. Spośród muzeów ministerialnych i samorządowych takie przeszkolenie deklarują po 2 instytucje, poza tym jedno z grupy „pozostałe”.

b) opisy wystaw w wersji dźwiękowej

Wdrożenie takiej innowacji ułatwiającej kontakt z wystawą osobom z dysfunkcjami wzroku zadeklarowały trzy muzea – Muzeum Pałac w Wilanowie, Muzeum Regionalne w Stalowej Woli oraz Muzeum Stutthof w Sztutowie. Pozostałe 37 instytucji nie wykazało wprowadzenia opisów mówionych. Jest to o tyle zrozumiałe, że wymaga to pewnych nakładów finansowych.

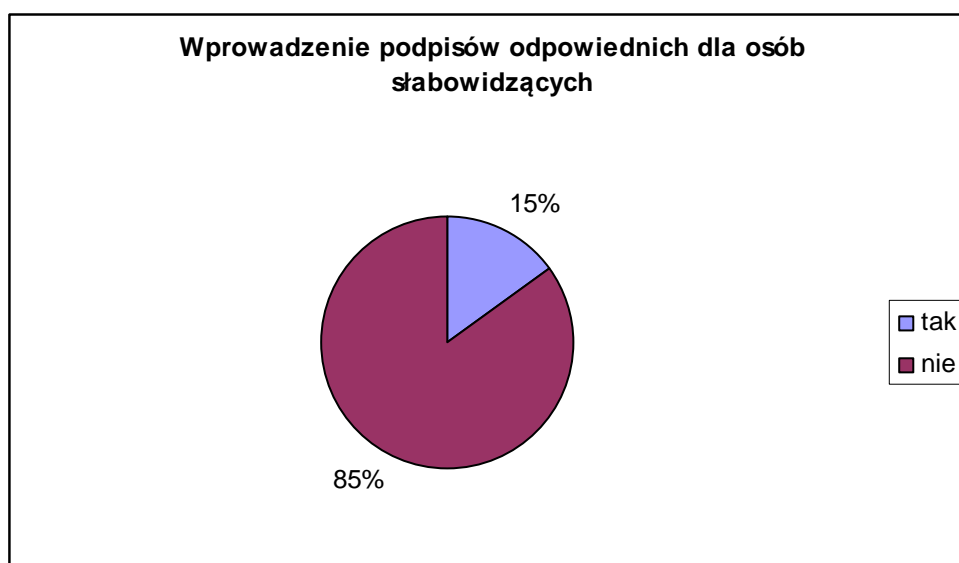
Wykres 6

c) podpisy/opisy w języku Braille'a

Opisy takie wprowadziło Muzeum Regionalne w Stalowej Woli.

d) Dostosowanie podpisów do potrzeb osób słabowidzących (duże litery, kontrastowe tło);

Aby ułatwić osobom słabowidzącym możliwość odczytywania zapisanych informacji należy używać dużej czcionki i kontrastowego tła (np. czarny napis i jasnopomarańczowe tło). Stosowanie takich zabiegów deklaruje 6 muzeów, stanowi to 15% odpowiedzi. Pozostałe 34 instytucje nie potwierdziły takiego dostosowania podpisów (wykres 7). Spośród deklarujących te zabiegi dla dwóch muzeów organizatorem jest ministerstwo, dla jednego województwo, dla trzech samorząd lokalny.

Wykres 7

e) Możliwość dotyku eksponatów;

Ponieważ jedyną możliwością „obejrzenia” artefaktu jest dla osoby niewidomej dotyk, zostało zadane pytanie, czy mogą te osoby w danych placówkach z niej skorzystać. I tak 17 placówek zadeklarowało, iż część eksponatów można odbierać za pomocą dotyku, jest to 38% wszystkich odpowiedzi. Pozostałe 23 muzea nie stwierdziły takiej możliwości (wykres 8). Jest to oczywiście zrozumiałe ze względu na potrzebę ochrony obiektów i jedynie niewielka część może być w ten sposób udostępniana. Alternatywnie wchodzi w rachubę jedynie repliki, na które również trzeba ponieść nakłady finansowe. Pośród muzeów, które zaznaczyły tę odpowiedź, 7 to instytucje wojewódzkie, 3 ministerialne, a 5 - samorządowe.

f) Strona www w wersji dla osób niedowidzących

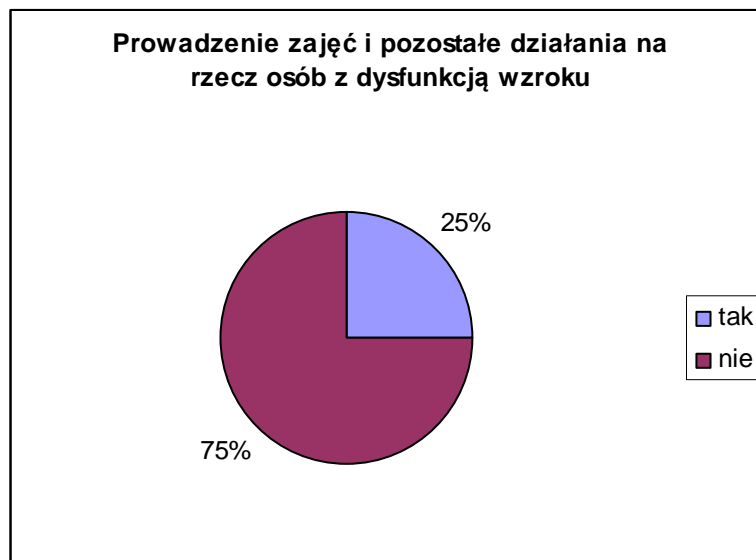
Żadne z muzeów nie zadeklarowało prowadzenia takiej witryny internetowej.

g) Czy poza oprowadzaniem po ekspozycji/ach realizowane są zajęcia/przedsięwzięcia dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku? Jeśli tak, to proszę je wymienić

10 instytucji, czyli 25% stwierdziło prowadzenie innego rodzaju działalności poza standardowym oprowadzaniem, pozostałe 30 (75%) nie uczyniło takiej deklaracji (wykres 9). Spośród tych dziesięciu 4 są organizowane przez ministerstwo, 2 przez urząd marszałkowski, oraz 4 przez samorząd lokalny.

Wykres 8

Wykres 9

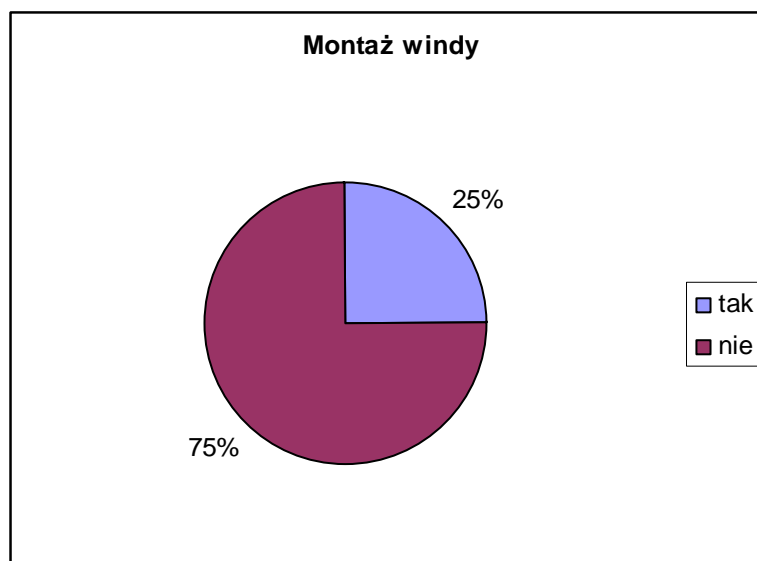
Niektóre muzea mają już na koncie spore sukcesy we współpracy z osobami niewidomymi, czy słabowidzącymi. Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu w 2005 roku otrzymało Sybillę za imprezę „Rosło drzewo duże” dla niewidomych odbiorców, zaś w 2006 roku zorganizowało kolejną imprezę „Drewniany świat”. Muzeum Regionalne w Stalowej Woli otrzymało wyróżnienie w konkursie Sybilla 2007 za program „Galeria przez Dotyk”, prowadzi również warsztaty plastyczne. Pracownicy Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym w 2005 roku brali udział w szkoleniu „Muzeum dla wszystkich”, a wnioski wyciągnięte z niego zaowocowały dostosowaniem ekspozycji dla potrzeb osób z dysfunkcjami wzroku. Muzeum Architektury we Wrocławiu udostępnia makietę, Muzeum Archeologiczno-Historyczne przeprowadza pilotażowe lekcje muzealne i zakupiło kopie eksponatów, których niewidomi mogą dotykać. Specjalne zajęcia prowadzą: Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Państwowe Muzeum Etnograficzne i Zamek Królewski na Wawelu.

3. OSOBY O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI RUCHOWEJ

a) winda

Zamontowanie windy dla niepełnosprawnych w swoich siedzibach zadeklarowało 10 muzeów (25%). Brak windy zadeklarowało pozostałe 30 instytucji (wykres 10). Oczywiście potrzeby montażu windy nie można traktować jako obowiązkowej dla wszystkich muzeów. Nie każda instytucja ma siedzibę, która tego wymaga. Poza tym konstrukcja budynku lub charakter działalności w wielu przypadkach uniemożliwiają takie posunięcie, o czym jest mowa w dalszej części analizy. Spośród muzeów stwierdzających posiadanie windy dla osób niepełnosprawnych 3 są organizowane przez Ministerstwo, 4 przez województwo, dla dwóch

organizatorem jest samorząd lokalny, a z czwartej grupy zgłosiło fakt montażu windy jedno muzeum.

Wykres 10

b) podjazdy;

Budowę podjazdów ułatwiających wstęp do budynku Muzeum zadeklarowało 15 instytucji, co stanowi 38% respondentów. Pozostałe 25 nie zaznaczyło tej odpowiedzi (wykres 11). Podobnie jak we wcześniejszym punkcie, nie w każdej spośród biorących udział w ankiecie instytucji jest potrzeba budowy podjazdów, poza tym w niektórych przypadkach zainstalowanie windy sprawia, że budowa podestu nie jest konieczna. Ze względu na organizatora, dla 4 muzeów jest nim ministerstwo, dla sześciu województwo, dla 4 samorząd lokalny, a jedno mieści się w kategorii „pozostałe”.

Wykres 11

c) toaleta

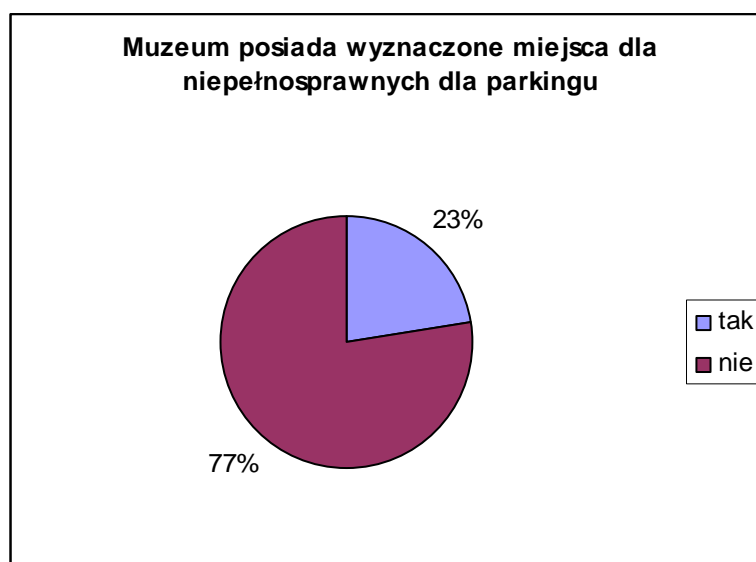
Dostosowanie toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych (poszerzone drzwi, uchwyty) zadeklarowało 19 muzeów, czyli 46% spośród odpowiadających na nasze badanie. Pozostałe 21 nie potwierdziło tego faktu (wykres 12). Ze względu na organizatora, dla 5 instytucji jest nim Ministerstwo, dla 10 województwo, dla dwóch samorząd lokalny, a 2 znajdują się w grupie „pozostałe”.

d) parking

Przeznaczenie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych poprzez odpowiednie oznaczenie zadeklarowało 9 muzeów (23%). Pozostałe 31 nie zgłosiło takiego faktu (wykres 13). Oczywiście w niektórych przypadkach pojawiła się adnotacja, iż dana instytucja po prostu nie posiada własnego parkingu (Wawel), co w pewnym stopniu tłumaczy wynik. Spośród muzeów zgłaszających wytyczenie zarezerwowanych miejsc parkingowych 3 są organizowane przez Ministerstwo, 3 przez województwa i również 3 przez samorządy lokalne. W czwartej grupie nie pojawiły się odpowiedzi twierdzące.

Wykres 12

Wykres 13

e) **Czy na terenie obiektu istnieją niemożliwe do usunięcia bariery architektoniczne uniemożliwiające/utrudniające dostęp do całości/części wystawy dla osób poruszających się na wózku/o kulach? Jeśli tak, to proszę je wymienić:**

22 instytucje (65 %) spośród 40 stwierdziło występowanie niemożliwych do usunięcia przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z dysfunkcjami aparatu ruchowego. Spowodowane jest to w dużej mierze faktem iż siedziby mieszczą się w zabytkowych budynkach, w których konstrukcje niemożliwa jest ingerencja (przykładowo XV-wieczny zamek w Dębnie, lub powtarzający się problem muzeów o typie skansenu, czyli wysokie progi prowadzące do chałup).

e) **Czy poza oprowadzaniem po ekspozycji/ach realizowane są zajęcia/przedsięwzięcia dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją aparatu ruchowego? Jeśli tak, to proszę je wymienić**

Deklarację przeprowadzania działań poza oprowadzaniem po ekspozycjach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo dało 12 muzeów (30%) pozostałe 28 nie potwierdziło takiego faktu (wykres 14). Ze względu na organizatora dla 4 instytucji jest nim ministerstwo, dla 4 województwo, dla 3 samorząd lokalny, a jedno znajduje się w przedziale „pozostałe”.

Zajęcia dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo prowadzą: Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy w ramach „Terapii sztuką”, Muzeum Etnograficzne w Toruniu („Uczymy się i bawimy w Muzeum” od 1986 roku), Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, Muzeum Regionalne w Stalowej Woli, Muzeum Wsi Opolskiej, Państwowe Muzeum Etnograficzne, Muzeum Pałac w Wilanowie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Zamek Królewski na Wawelu. Dodatkowo pracownicy Tatrzańskiego Parku Narodowego prowadzą zajęcia wyjazdowe w ośrodkach rehabilitacyjno-ortopedycznych.

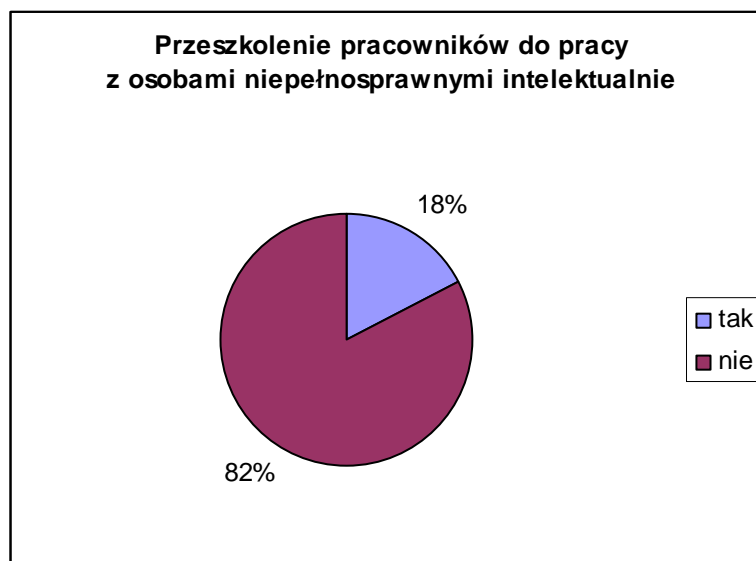
Wykres 14

4. NIEPEŁNOSPRAWNI INTELEKTUALNIE

a) **Przeszkolenie obsługi do kontaktu z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie**

Praca z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie wymaga odpowiedniego podejścia, znajomości zasad postępowania i współpracy z opiekunami takich grup odwiedzających Muzeum. Przeszkolenie pracowników do kontaktu z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie zadeklarowało 7 instytucji, stanowi to 18% wszystkich odpowiedzi. Pozostałe

33 muzea nie deklarowały spełnienia tego kryterium (wykres 15). Ze względu na organizatora deklaracje były następujące: 2 muzea ministerialne, 3 muzea samorządowe i po jednym muzeum wojewódzkim i z grupy „pozostałe”.

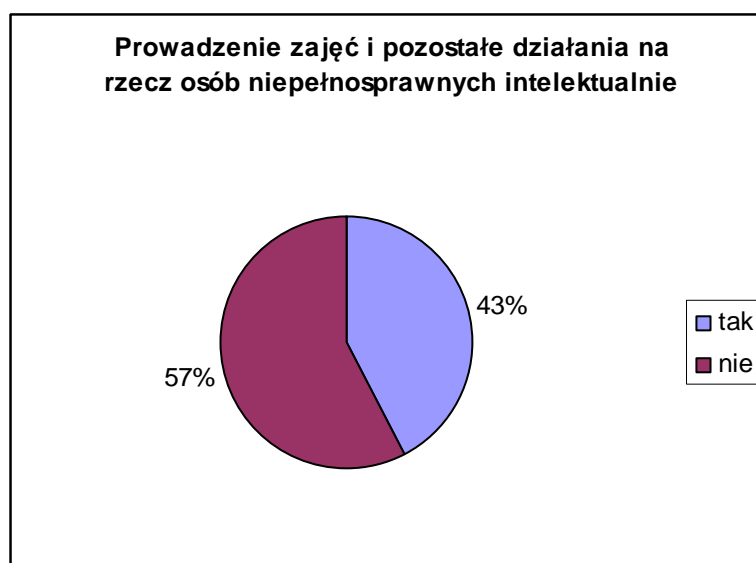
Wykres 15

b) Czy poza oprowadzaniem po ekspozycji/ach realizowane są zajęcia/przedsięwzięcia dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych intelektualnie? Jeśli tak, to proszę je wymienić

Prowadzenie działalności wybiegającej poza standardowe oprowadzanie stwierdziło 17 muzeów, co stanowi 43% wszystkich odpowiedzi. Pozostałe 23 instytucje nie deklarowały prowadzenia takich przedsięwzięć (wykres 16). Ze względu na organizatora odpowiedź pozytywną podały 4 muzea ministerialne, 7 wojewódzkich, 2 samorządowe i jedno z kategorii „pozostałe”.

Oprócz prowadzenia zajęć i warsztatów dla osób niepełnosprawnych intelektualnie Muzeum Etnograficzne w Toruniu prowadzi co roku imprezę integracyjną Gaik-Maik, podobnie Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze organizuje Dolnośląski Integracyjny Plener Artystyczny. Z różnego rodzaju ośrodkami i szkołami współpracują Muzeum Technik Ceramicznych, Muzeum Regionalne w Myślenicach, Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Elblągu, Muzeum Okręgowe w Tarnowie i Tatrzański Park Narodowy. Posiadanie odpowiednio przeszkolonej kadry i prowadzenie zajęć deklaruje Muzeum Drukarstwa w Cieszynie, Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy, Muzeum Regionalne w Stalowej Woli, Muzeum Śląskie w Katowicach, Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Muzeum Pałac w Wilanowie, Muzeum Narodowe we Wrocławiu i Zamek Królewski na Wawelu.

Należy zaznaczyć, iż różne placówki deklarują styczność z grupami osób niepełnosprawnych intelektualnie i podejmują z nimi współpracę w miarę możliwości.

Wykres 16

5. Czy Państwa instytucja ma zamiar wprowadzić kolejne udogodnienia w celu otwarcia się na potrzeby osób niepełnosprawnych? Jeśli tak, to proszę je wymienić:

Deklarację wprowadzenia szeroko pojętych udogodnień dla osób niepełnosprawnych zadeklarowało 31 muzeów (to jest prawie 77% wszystkich), pozostałe 9 nie stwierdzało planowania wprowadzenia takich opcji (wykres 17). Spośród instytucji potwierdzających to, 5 jest organizowane przez ministerstwo, 14 przez województwo, 10 przez samorząd lokalny, oraz 2 należą do kategorii „pozostałe”.

Plany dotyczące rozszerzenia oferty i wprowadzenia udogodnień można podzielić na cztery kategorie: likwidacja barier architektonicznych, wprowadzenie usprawnień dostosowanych do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących, wprowadzenie udogodnień dla potrzeb osób niesłyszących/słabosłyszących oraz „inne”. Pierwsza kategoria, na którą składa się przebudowa istniejących budynków/pomieszczeń, montaż wind i podjazdów, czy toalet oraz uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo w nowo powstających budynkach jest regulowana przez Prawo Budowlane². Przewidywaną adaptację obiektów deklaruje 17 instytucji. Wprowadzenie ulepszeń mających na celu ułatwienie odbioru przez osoby niewidome/słabowidzące jest deklarowane przez 10 instytucji. W obrębie tego zawierają się następujące przedsięwzięcia: przebudowa stron www, ulotki, podpisy w alfabecie Braille’a, opisy wystaw w formacie dźwiękowym, budowa makiety.

² Por. Prawo Budowlane Rozdz. 1, art. 4.1.

Wprowadzenie usprawnień dla osób niesłyszących planują 3 instytucje, są to: druk ulotek dostosowanych do potrzeb osób niesłyszących, nauka języka miganego oraz zakup palmtopów. Czwartą kategorię, w którą swoim programem wpisało się 6 instytucji, stanowią szkolenia oraz rozszerzenie działalności edukacyjnej (m.in. o dzieci autystyczne).

Planowane przedsięwzięcia można również podzielić na kompleksowe i wyspecjalizowane, gdyż część instytucji otwiera się na potrzeby osób o konkretnym rodzaju niepełnosprawności, a niektóre rozwijają ofertę w wielu kierunkach, czyli przykładowo likwidują bariery architektoniczne, ale też rozbudowują swoje witryny internetowe, dostosowują podpisy, obsługa przechodzi kurs języka miganego itp. Niektóre odpowiedzi trudno jednoznacznie zinterpretować, gdyż są podane bez wdawania się w szczegóły. Jedną z odpowiedzi: „Aktywność niepełnosprawnych spowoduje przystosowywanie się z ofertą muzealną do ich potrzeb” nasuwa pytanie, czy to dana instytucja swoją działalnością powinna zachęcać niepełnosprawnych do korzystania z oferty, czy też osoby niepełnosprawne powinny zaakcentować chęć odwiedzenia placówki?

Zależności między przeprowadzanymi a rodzajem instytucji obrazuje poniższa tabelka, widoczna jest w niej duża rozbieżność między muzeami ministerialnymi i pozostałymi typami instytucji. Pojęcia „działania wykonane” oraz „działania niewykonane” skonstruowane zostały dla celów porównawczych. Pierwsze jest sumą wszystkich usprawnień już wprowadzonych, jak i organizowanych zajęć w danej grupie. Drugie dotyczy przedsięwzięć jeszcze nie zrealizowanych. W celu zwiększenia pewności ujęte zostały tylko muzea ministerialne, wojewódzkie i samorządowe.

Rodzaj muzeum	Ministerialne	Wojewódzkie	Samorządowe
Działania wykonane	42%	19%	18%
Działania niewykonane	58%	81%	82%

Tabela 1: Zestawienie dotychczas podjętych działań mających na celu dostosowanie muzeów dla potrzeb gości niepełnosprawnych.

Rosnące zainteresowanie problemem oraz chęć wdrażania różnych udogodnień, deklarowana przez ankietowane instytucje wskazuje na to, że w przyszłości sytuacja ulegnie poprawie bez względu na rodzaj muzeum, wskazuje na to zestawienie procentowe planów przygotowywanych przez różne instytucje, które obrazuje Tabela 2.

Ministerialne	Wojewódzkie	Samorządowe
83%	82%	71%

Tabela 2: Deklaracje wprowadzania innowacji dla gości niepełnosprawnych

ZAKOŃCZENIE

Badania, pomimo niewielkiej ilości odpowiedzi, ukazują, że problemy z dostępnością muzeów dla potrzeb osób o różnym rodzaju niepełnosprawności są obecnie brane pod uwagę i w wielu instytucjach rozwiązywane, bądź planuje się wdrażanie różnego typu udogodnień. Ankieta w kilku przypadkach została uznana za działanie istotne i wnoszące wartościowy wkład do szeroko zakrojonych działań mających na celu otwarcie muzeów dla osób niepełnosprawnych. Rozbudziła zainteresowanie tą tematyką i w dwóch przypadkach została uznana nawet za rodzaj wytycznych co do działalności: „ankieta uzmysławia ile jeszcze trzeba zrobić aby polepszyć komfort zwiedzania dla osób niepełnosprawnych”. Pojawiła się także uwaga dotycząca braku podziału na formy działalności adresowane do dorosłych i dzieci, co według respondenta jest sprawą istotną.

Problemem w niektórych przypadkach było adresowanie ankiet, nawet po telefonicznej rozmowie z prośbą o wskazanie osoby odpowiedzialnej za współpracę z osobami niepełnosprawnymi, czy wprowadzanie usprawnień. Wypełnienie ankiety przez osobę w tej dziedzinie kompetentną daje największy poziom jej rzetelności. Jednym z możliwych rozwiązań tego problemu jest wyznaczenie w placówkach koordynatora ds. gości niepełnosprawnych i umieszczenie informacji o tym np. na stronie internetowej.

Rozważaliśmy przez pewien czas kwestię wprowadzenia do badań Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli w obawie przed utratą obiektywności. Ponieważ jesteśmy instytucją muzealną i od pewnego czasu prowadzimy programy z myślą o gościach niepełnosprawnych, zdecydowaliśmy się na uwzględnienie w badaniach także naszej placówki. Stalowowolskie muzeum należy do grupy muzeów samorządowych, stąd w ostatecznym zestawieniu nie zmienia to w sposób istotny wyniku. Ponieważ jest to pierwsze tego rodzaju przedsięwzięcie, oprócz informacji o stanie przystosowania muzeów dla potrzeb osób z różnego rodzaju dysfunkcjami daje podstawę do zrewidowania kwestii metodologicznych i przeprowadzenia w przyszłości kolejnych badań poprawionych i uzupełnionych o elementy niewzięte w tym roku pod uwagę oraz możliwości porównania wyników, co ukazałoby, czy muzea stają się coraz bardziej dostępne w porównaniu ze stanem z roku 2008.

LISTA MUZEÓW, KTÓRE ODPOWIEDZIAŁY NA ANKIETĘ:

MUZEA MINISTERIALNE

Muzeum Narodowe we Wrocławiu
Muzeum Pałac w Wilanowie
Muzeum Stutthof w Sztutowie
Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau
Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie
Zamek Królewski na Wawelu

MUZEA WOJEWÓDZKIE

Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie
Muzeum Budownictwa Ludowego - Park Etnograficzny w Olsztynku
Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku
Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu
Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze
Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej
Muzeum Mazowieckie w Płocku
Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym
Muzeum Okręgowe w Tarnowie
Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroju
Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie
Muzeum Podkarpackie w Krośnie
Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu
Muzeum Śląskie w Katowicach
Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu
Muzeum Zamek w Dębnie

MUZEA SAMORZĄDOWE

Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu
Muzeum Architektury we Wrocławiu
Muzeum Drukarstwa w Cieszynie
Muzeum Historii Miasta Łodzi
Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku
Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy
Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze
Muzeum Regionalne „Dom Grecki” w Myślenicach
Muzeum Regionalne w Stalowej Woli
Muzeum Regionalne w Świebodzinie
Muzeum Regionalne Ziemi Limanowskiej
Muzeum Technik Ceramicznych W KOLE
Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego w Tomaszowie Mazowieckim
Muzeum Ziemi Rawskiej

INNE MUZEA

Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie
Muzeum Pienińskiego Parku Narodowego
Muzeum Przyrodnicze Tatrzańskiego Parku Narodowego